

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра психології

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Мова навчання	українська

Ужгород 2020

Програма комплексного державного екзамену атестації здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми Психологія.

Розробники:

Михайлишин У. Б. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології (гарант освітньо-професійної програми);

Балецька Л. М. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології;

Смук О. Т. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології
протокол № 2 від «29» вересня 2020 р.
Завідувач кафедри проф. Михайлишин У.Б.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук
протокол № 2 від «30» вересня 2020 р.
Голова науково-методичної комісії доц. Попадич О.О.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
Мета атестації.....	4
Передумови атестації	5
Програма атестаційного екзамену.....	5
Оцінювання результатів атестаційного екзамену	6
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	8
Розділ 1. Психологія вищої школи.....	8
Розділ 2. Педагогіка вищої школи.....	9
Розділ 3. Методика та організація наукових досліджень.....	11
Розділ 4. Теоретико-методологічні проблеми психології.....	13
Розділ 5. Інноваційні тренінгові технології.....	14
Розділ 6. Психологія злочинного світу.....	15
Розділ 7. Методика викладання психологічних дисциплін та педмайстерність... ..	16
Розділ 8. Організація діяльності психологічних служб.....	17
Розділ 9. Психологія організації	18
ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ.....	24
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	29

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Атестація здобувачів вищої освіти передбачає встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Здійснення атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» регламентується наступними нормативно-правовими документами:

1. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень вищої освіти, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 Психологія, затверджений та введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 564 від 24.04.19 р.
2. Освітньо-професійна програма «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, за спеціальністю 053 Психологія, кваліфікація: магістр психології, затверджена Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 7 від 25.06.2019 р.
3. Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Ужгородський національний університет», затверджене Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 9 від 22.12.2020 р.
4. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію в ДВНЗ «Ужгородський національний університет», затверджене Наказом ректора ДВНЗ «Ужгородський національний університет», №519/01-17 від 04.03.2015 р.

МЕТА АТЕСТАЦІЇ

Атестація випускників освітньо-професійної програми спеціальності 053 Психологія проводиться у формі комплексного державного екзамену зі спеціальності та захисту дипломної роботи і передбачає оцінку професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності.

Метою атестації здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія є встановлення рівня наступних компетентностей випускника:

- *інтегральна компетентність* – здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення наукових досліджень та здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог з врахуванням загальнолюдських цінностей та норм професійної етики психолога.
- *загальні компетентності* – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, проведення досліджень на відповідному рівні, здатність генерувати нові ідеї (креативність), вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, цінування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, здатність розробляти та управляти проектами, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, здатність спілкуватися іноземною мовою.
- *фахові компетентності* – здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики; самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості; обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності; здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік; організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню

діяльність для різних категорій населення у сфері психології; ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах; приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями, а також здатність самостійно розробляти проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей і розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

ПЕРЕДУМОВИ АТЕСТАЦІЇ

Атестація здійснюється відкрито та публічно. До складання комплексного державного екзамену зі спеціальності та захисту дипломної роботи допускаються магістри другого року навчання (денної та заочної форми навчання), які повністю виконали всі вимоги навчального плану.

Атестацію осіб, які здобувають освітню кваліфікацію «Магістр психології», здійснює екзаменаційна комісія, до складу якої можуть включатися замовники освітніх послуг, керівники організацій та підприємств. Екзаменаційна комісія оцінює якісний рівень науково-теоретичної та практичної підготовки випускників і на цій основі приймає рішення про присудження здобувачам освітнього ступеню «Магістр» із присвоєнням кваліфікації «Магістр психології» та врученням диплому встановленого зразка про рівень освіти та кваліфікацію.

Атестація здобувачів вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія проводиться у формі комплексного державного екзамену як підсумкова перевірка знань із навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом. Екзаменаційні матеріали мають повністю відповідати змісту навчальних програм дисциплін, що виносяться на екзамен і методиці проведення державного екзамену.

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Програма комплексного державного екзамену складається з навчальних дисциплін обов'язкового компоненту освітньої програми:

1. Психологія вищої школи
2. Педагогіка вищої школи
3. Методика та організація наукових досліджень
4. Теоретико-методологічні проблеми психології
5. Інноваційні тренінгові технології
6. Психологія злочинного світу
7. Методика викладання психологічних дисциплін та педмайстерність
8. Організація діяльності психологічних служб
9. Психологія організації

На підставі програми комплексного державного екзамену складаються екзаменаційні білети, кожен з яких має 4 питання теоретичного характеру. Питання мають приблизно однаковий рівень складності та оцінюються однаковою кількістю балів.

Усні відповіді студентів на питання екзаменаційного білету мають показати: глибину розуміння і викладу матеріалу, повноту висвітлення теоретичних основ проблеми, врахування та аналіз сучасних досліджень науковців та практиків; логіку побудови відповіді, зв'язок питання з іншими питаннями курсу та суміжними дисциплінами; зв'язок теоретичного матеріалу з практичною діяльністю навчального закладу; знання науково-

методичної літератури, сучасних програм; ерудицію, обізнаність, культуру усного мовлення та рівень володіння державною мовою.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Результати атестаційного екзамену розраховуються як сума відповідей на 4 питання екзаменаційного білету. Максимальна оцінка за кожну відповідь – 25 балів, загальна екзаменаційна оцінка – 100 балів.

При оцінюванні відповідей на екзамені враховуються наступні вимоги та критерії:

Критерії підсумкового контролю та оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання навчальних досягнень	Кількість набраних балів	Оцінка ECTS	Рівень компетентності
Студент магістратури показав всебічне, систематичне та глибоке знання навчально-програмного матеріалу; вміє вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять в їх значення для набуття професії; проявив творчі здібності в розумінні, викладанні та використанні навчально-програмного матеріалу.	90...100	A	Високий (творчий)
Студент магістратури показав повне знання програмного матеріалу; успішно виконав передбачені у програмі завдання та засвоїв літературу, яка рекомендована програмою; показав систематичний характер знань за спеціальністю, спроможний їх самостійного поповнювати та оновлювати в ході подальшої професійної самоосвіти.	82...89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)
Студент магістратури вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вміє контролювати власну діяльність; добирати аргументи для підтвердження думок, але має несуттєві помилки.	74...81	C	
Студент магістратури значну частину теоретичного матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; припускає суттєві помилки під час відповіді; вміє виконувати завдання, передбачені програмою; знайомий з основною літературою, яка рекомендована програмою.	64...73	D	Середній (репродуктивний)
Студент магістратури не дає конкретну вичерпну відповідь; відхиляється від питання білету; не аргументує відповідь прикладами; не посилається на літературні джерела; відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями білету та їх практичною реалізацією в психологічній практиці.	60...63	E	
Студент магістратури володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; має прогалини в знаннях основного програмного матеріалу; припускався	35...59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)

суттєвих помилок у відповідях на питання.			
Студент магістратури не засвоїв матеріал у межах програм курсів дисциплін за фахом, не може відтворити навчальний матеріал.	1...34	F	

Критерії оцінювання усної відповіді
(кожне питання оцінюється по 25 балів)

Показники		Максимальна кількість балів при оцінюванні відповіді на питання
1.	Повнота висвітлення змісту питання	5 балів
2.	Логіка побудови відповіді	5 балів
3.	Зв'язок теоретичного матеріалу з практичною діяльністю психолога і викладача ВНЗ	5 балів
4.	Знання понятійного апарату та термінології	5 балів
5.	Культура усного мовлення, володіння державною мовою	5 балів
РАЗОМ		25 балів

Шкала загальної екзаменаційної оцінки

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисциплін

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Психологія вищої школи

Тема 1. Психологія вищої школи: предмет, завдання, методи.

Предмет, основні категорії психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань. Завдання психології вищої школи. Зв'язок психології ВШ з іншими галузями знань. Методи та принципи психолого-педагогічних досліджень. Криза освіти. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI столітті.

Тема 2. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою

Навчально-професійна діяльність як провідна, її ознаки. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення. Роль самовиховання в професійному зростанні студента.

Тема 3. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості студента. Психологічні ознаки студентського віку.

Темперамент як характеристика динамічної сторони психіки. Вплив темпераменту на пізнавальні здатності студента та його адаптацію до навчання у вищій школі. Поняття характеру та акцентуації характеру, здібності та їх розвиток в процесі одержання вищої освіти. Акцентуації характеру та проблема педагогічної взаємодії. Здібності як база для ефективного навчання. Соціально-психологічні особливості студентського віку. Психологічні новоутворення студентського віку. Проблеми соціально-психологічної адаптації студентів. Вікові кризи студентства.

Тема 4. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності.

Потреба-джерело активності особистості. Потреби та мотивація діяльності. Навчально-професійна мотивація діяльності студента. Чинники та механізми формування професійної мотивації навчання майбутніх фахівців. Мотиви вибору професії, вищого навчального закладу та мотиви учіння студента. Формування професійної мотивації студентів до успішної фахової діяльності. Вплив викладача на формування навчальної та професійної мотивації. Психологічна готовність до професійної діяльності. Компоненти готовності до професійної діяльності.

Тема 5. Психологічний аналіз учіння студентів.

Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. Типові негативні чинники та причини неуспішності студентів і шляхи їх усунення. Рефлексивність як основа самоаналізу та оцінки свого «Я». Самопізнання студентів. Рефлексивний підхід до навчання студентів. Особистісний підхід до навчання студентів. Розвиток творчого потенціалу студентів.

Тема 6. Виховання особистості студента як чинник становлення майбутнього фахівця з вищою освітою. Проблема формування саморозвитку та самоосвіти особистості у вищій школі.

Сучасні вимоги до особистості фахівця з вищою освітою. Людиновимірність освітнього процесу як основне завдання вищої школи. Основні теорії особистості та «Образ-я». Формування особистості студента. Самооцінка та особливості її формування, сутність «спрямованості особистості». Основні типи ціннісно-сміслових утворень особистості студента. Формування позитивного Я-образу студента. Самоосвіта та саморозвиток як основні вимоги до конкурентоздатного фахівця. Типологія особистості студента. Основні напрями реалізації виховних функцій у вищому навчальному закладі та їх характеристика.

Тема 7. Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів.

Студентська група та її соціально-психологічні особливості. Лідерські процеси у студентській групі та проблеми формування особистісних якостей. Групова динаміка у студентському колективі та активні методи навчання. Лідерські процеси в навчальних групах. Соціально-психологічні особливості діяльності викладача вищої школи. Соціально-психологічні проблеми науково-викладацьких колективів вищої школи. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти та засоби вирішення. Девіантна поведінка у молодіжному середовищі.

Тема 8. Психологічні особливості педагогічного спілкування викладача зі студентами в умовах ВНЗ.

Педагогічне спілкування як творчий процес. Комунікація у процесі навчання. Діалог як основна форма педагогічного спілкування викладача зі студентами. Суб'єктивність викладача в педагогічному спілкуванні. Особистісні характеристики викладача та їх вплив на індивідуальний стиль комунікації. Виховання й самовиховання комунікативних здібностей.

Тема 9. Педагогічна та психологічний аналіз професійної та педагогічної майстерності.

Педагогічна майстерність у професійній підготовці викладача. Педагогічна техніка як складова педагогічної майстерності викладача. Мовлення викладача як засіб педагогічної праці. Культура і техніка мовлення викладача. Шляхи вдосконалення мовлення майбутнього викладача. Педагогічна майстерність як мистецька дія в театрі. Викладач як актор. Спільне та відмінне в театральному і педагогічному мистецтві. Значення педагогічних навичок і умінь викладача у встановленні контакту з аудиторією.

Тема 10. Психологічні характеристики науково-педагогічної діяльності викладача ВНЗ.

Обов'язки викладача. Змістовно-функціональні компоненти науково- педагогічної діяльності викладача. Гармонійне поєднання наукової та педагогічної роботи в діяльності викладача як чинник підвищення ефективності викладання. Мотивація та спрямованість викладача як основа педагогічного професіоналізму діяльності викладача вищої школи. Різновиди професійно-педагогічної спрямованості. Фахове (предметне) та професійне педагогічне мислення.

Тема 11. Психологічні засади управління навчальним процесом вищої школи.

Види і функції педагогічного управління у ВНЗ. Психологічний аналіз процесу управління у вищій школі. Особливості педагогічного контролю і оцінки навчальнопрофесійної діяльності студента. Вимоги до здійснення педагогічного контролю та оцінки у ВНЗ.

Тема 12. Психологія діяльності та особистості викладача вищої школи.

Психологічні вимоги до особисті викладача вузу. Педагогічний професіоналізм викладача вищої школи. Професійно значущі психологічні якості особистості викладача. Педагогічна творчість та її особливості. Авторитет викладача. Типологія викладачів. Групи та рівні розвитку педагогічних здібностей. Зв'язок продуктивності педагогічної діяльності з педагогічними здібностями. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності. Особливості педагогічної творчості викладача. Умови успішного розвитку індивідуального стилю педагогічної діяльності.

Розділ 2. Педагогіка вищої школи

Тема 1. Педагогіка вищої школи як галузь знань

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки. Поняття про цілісний

педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.

Тема 2. Учасники науково-педагогічного процесу у ВНЗ

Загальна характеристика і класифікація студентів вищого навчального закладу. Професійне самовдосконалення майбутніх фахівців. Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу. Вимоги до особистості викладача вищого навчального закладу.

Тема 3. Система вищої освіти в Україні

Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів. Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Тема 4. Дидактичні основи процесу навчання у ВНЗ

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.

Тема 5. Зміст освіти у вищій школі

Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ВНЗ.

Тема 6. Методи і засоби навчання у ВНЗ

Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.

Тема 7. Форми організації навчання у вищій школі

Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.

Тема 8. Сучасні технології навчання у ВНЗ

Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності. Модульно-рейтингова технологія навчання. Технологія проблемного навчання. Технологія групового навчання. Ігрові технології та їх характеристики. Модульно-контекстна технологія педагогічної підготовки майбутніх фахівців. Характеристика нових інформаційних (комп'ютерних) технологій.

Тема 9. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів

Система діагностики знань і умінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Тема 10. Виховна робота зі студентською молоддю

Організація виховної роботи зі студентами у вищій школі. Структура виховного процесу. Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів. Принципи виховання. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами. Завдання національного виховання студентської молоді у ВНЗ. Мотиви виховання. Моральне виховання студентів. Критерії вихованості особистості.

Тема 11. Наукові засади управління ВНЗ.

Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління вищим навчальним закладом. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту.

Тема 12. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Педагогічна культура та педагогічна майстерність викладача вищої школи. Педагогічна техніка викладача вищої школи. Профілактика синдрому професійного вигорання.

Розділ 3. Методика та організація наукових досліджень

Тема 1. Наука і наукова діяльність

Поняття про науку: сутність, цілі, завдання. Наука, антинаука, псевдонаука. Найвидатніші вчені та найвідоміші відкриття ХХ ст. Основні етапи розвитку науки. Історичні передумови її виникнення. Поняття про наукове мислення. Наукове дослідження. Понятійний апарат, зміст науки. Класифікація наукових досліджень. Організація наукової діяльності в Україні. Особливості наукової діяльності в ХХІ ст.

Тема 2. Методологія наукових досліджень

Поняття про методологію наукових досліджень. Функції та рівні методології. Загальнонаукові принципи дослідження. Методологічні основи системного дослідження. Методологія психологічних досліджень. Загальнопсихологічні принципи (принцип детермінізму, принцип випереджального відображення, принцип розвитку, принцип історизму, системно - структурний принцип, принцип єдності свідомості та діяльності, принцип особистісного підходу, принцип комплексності). Конкретнопсихологічні принципи (принцип адекватності, принцип паралельності, принцип екстремальності, принцип реєстрації градієнта, принцип референтності, принцип якісного аналізу. Категоріальний апарат психологічних досліджень. Проблема об'єкту і предмету у психології.

Тема 3. Види і зміст наукових робіт.

Види наукових робіт та їх характеристика. Загальна характеристика магістерських, кандидатських та докторських дисертацій. Види та форми науково-дослідної роботи здобувачів. Процес наукового дослідження і його стадії. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Актуальність, об'єкт і предмет наукового дослідження. Конкретизація проблеми дослідження. Мета і завдання наукового дослідження, їх логічний взаємозв'язок. Гіпотеза, наукова новизна і практичне значення наукової роботи. Наукова новизна і практична значущість в дослідженнях з психології.

Визначення методики та методів дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Ефективність результатів наукових досліджень. Практичне впровадження результатів наукових досліджень.

Тема 4. Етапи психологічних досліджень

Етапи психологічних досліджень, вимоги до кожного з них. Визначення проблемної ситуації. Підготовчий етап. Теоретична та практична підготовка до дослідження. Етап збору фактичного матеріалу. Етап опрацювання результатів. Етап інтерпретації даних. Етап висновків. Класифікація методів та їх характеристика. Визначення проблемної ситуації. Визначення предмету та об'єкту дослідження.

Формулювання робочої гіпотези. Добір методів первинного збору даних. Уточнення предмету, гіпотези та перегляд добору методів. Проведення дослідження. Інтерпретація результатів. Висновки.

Тема 5. Теоретичні дослідження у психології

Теоретичні та експериментальні дослідження в психології. Теоретичні методи дослідження в психології: узагальнення, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний та системний методи, метод моделювання. Створення теоретичних моделей у психології. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Визначення понять з множинним змістом, впровадження авторських термінів. Теоретичне значення дослідження. Формулювання назви теоретичної частини роботи та її підрозділів: типові помилки. Особливості використання наукового стилю

мовлення в науково- дослідній праці: вимоги до наукового стилю. Основні вимоги до реферування та цитування літератури. Поняття про авторські права.

Тема 6. Емпіричні дослідження у психології

Організація та проведення емпіричних наукових досліджень з психології

Емпірична частина дослідження. Методи здобуття емпіричного матеріалу. Види емпіричного дослідження. Основна і контрольна група досліджуваних. Пошуковий, підтверджуючий експеримент, пілотажне дослідження. Поняття про вибірку досліджуваних. Об'єм вибірки. Залежні і незалежні вибірки. Репрезентативність вибірки та її математичне обчислення. Поняття про надійність, валідність та стандартизацію методів та процедур дослідження. Адаптація та модифікація методик. Математичні процедури їх стандартизації та валідації. Математичні методи у психології. Використання математико - статистичних критеріїв для підтвердження надійності та репрезентативності результатів експериментального дослідження.

Тема 7. Вимоги і методичні рекомендації щодо написання і захисту магістерських робіт з психології

Загальні вимоги (структура, обсяг). Етапи роботи: вибір теми для магістерського дослідження, планування роботи, розробка наукового апарату). Аналіз літератури з обраної теми, розробка основної частини дослідження, формулювання загальних висновків, складання списку використаних джерел і оформлення додатків. Підготовка до захисту і захист магістерської роботи. Вимоги до оформлення магістерської роботи. Критерії оцінки магістерських робіт.

Тема 8. Підготовка до написання наукової роботи і накопичення наукової інформації.

Організація наукового дослідження. Сутність та основні етапи організації досліджень. Визначення проблеми та її конкретизація. Критерії вибору теми наукового дослідження, порядок її конкретизації і затвердження

Підготовка до написання роботи складання плану наукового дослідження. Попередня розробка теоретичних положень. Інформаційні бази наукових досліджень. Наукові документи і видання. Роль інформації в наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Якість інформації в науковому дослідженні. Бібліографічний пошук і вивчення літературних джерел.

Структура та призначення наукових документів. Вибір об'єкта обстеження та визначення системи показників, які підлягають збору в процесі спостереження. Організація збору і документальне оформлення інформації. Принципи збору інформаційного матеріалу. Склад і структура наукових матеріалів. Процес збору матеріалів. Характеристика релевантної, бібліографічної та основної інформації.

Організація роботи з науковою літературою. Раціональна організація праці наукового дослідника. Проблема економічної ефективності наукових досліджень.

Тема 9. Робота над рукописом наукової роботи.

Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Бібліотека - інтелектуальний центр наукових досліджень. Структура і організація психологічної бібліографії. Композиція наукової роботи. Дослідна і завершальна стадії науково-дослідного процесу. Рубрикація тексту. Мова і стиль наукової роботи. Підготовка чорнового рукопису і виклад наукових матеріалів.

Плагіат та його ознаки. Етичні принципи дослідника. Професійно значущі особистісні якості вченого. Фактори підтримання високої працездатності. Психологічні особливості інтелектуальної праці. Раціональна організація праці дослідника.

Тема 10. Оформлення результатів психологічних досліджень у вигляді наукових робіт

Особливості представлення результатів науково-дослідної роботи. Форми викладу матеріалів дослідження та наукові видання: науковий реферат, наукова стаття, монографія, дисертація. Форми висвітлення підсумків наукової роботи. Тези доповіді на науковій конференції. Усна передача інформації про результати наукових досліджень (колоквіум,

симпозіум, конференція, наукова дискусія). Особливості підготовки наочного матеріалу для захисту результатів дослідження: комп'ютерні презентації, слайдові доповіді, стендові доповіді.

Тема 11. Особистість дослідника та організація праці у науковій діяльності.

Формування вченого як особистості та режим його праці. Виховання творчих здібностей. Мотиви наукової діяльності. Основні психологічні риси вченого. Працелюбність. Багатознання. Особиста ініціатива. Моральна відповідальність вченого.

Організація роботи в науковому колективі. Наукові колективи як особливі структури в науці. Наукові школи та їх роль у науці. Основні принципи управління науковим колективом. Особливості управління конфліктами в науковому колективі. Наукова організація та гігієна розумової праці. Підвищення якості наукових досліджень. Форми наукової комунікації вчених. Теоретичні положення підготовки публікації у міжнародних рецензованих виданнях. Структура наукових публікацій відповідно до вимог міжнародних наукометричних баз

Розділ 4. Теоретико-методологічні проблеми психології

Тема 1. Теорія та методологія в науці

Теорія і методологія в складі наукового знання. Рівні методології. Філософський рівень методології. Загальнонауковий рівень методології.

Тема 2. Наука та наукове знання

Наукове та ненаукове знання. Структура сучасного наукового знання. Способи побудови та підтвердження наукових теорій. Закони у складі наукового знання. Знаково-символічні засоби науки.

Тема 3. Специфіка методології в психології

Особливості психологічного знання. Ненаукове психологічне знання та можливість психологічного знання як наукового. Структура психологічних теорій. Теоретичні та емпіричні методи в психології. Моделюючий підхід в теорії пізнання та психологічні гіпотези.

Тема 4. Основні теоретичні підходи в психології

Історія розвитку уявлень про наукове пізнання. Раціональна та емпірична психологія. Асоціативна психологія як один з перших напрямів. Психологічні теорії періоду відкритої кризи. Сучасне розуміння предмету та завдань психології.

Тема 5. Парадигми та дихотомії в психології

Поняття парадигми та наукової революції (за Т. Куном). Принцип фальсифікації гіпотез в теорії критичного реалізму К. Поппера. І. Лакатос та концепція внутрішньої єдності доказів та спростування. Старі дихотомії у сучасних наукових підходах. Постнекласична наука та її основні відмінності.

Тема 6. Конкретно-науковий рівень методології в психології

Психічні явища як предмет вивчення у психології. Етапи побудови психологічних теорій. Психіка в контексті різних підходів. Наукове пізнання психічних явищ. Форми психологічних знань. Проблема пояснення психічних явищ.

Тема 7. Принципи наукової психології

Відкритість системи принципів. Принцип детермінізму. Види детермінізму. Принцип активності та діяльнісний підхід. Принцип системності. Принцип розвитку.

Тема 8. Категорія відображення в психології

Категоріальний лад психології. Відображення з точки зору різних підходів. Системна природа психічного відображення. Рівні психічного відображення. Активність психічного відображення.

Тема 9. Категорія діяльності в психології

Загальна характеристика діяльності в психології. Діяльнісний підхід: основні напрямки досліджень. Структурний, процесуальний та функціональний аналіз діяльності. Соціальна природа діяльності та основні її види.

Тема 10. Мотивація як базова категорія психології

Поняття мотивації та мотиву в психології. Структура мотивації. Теорії мотивації. Мотивування та його методи.

Тема 11. Закони та проблеми в психології

Закони в психології. Основні проблеми психологічної науки. Психофізіологічна проблема. Психогностична проблема. Психомотиваційна проблема. Психопраксична проблема. Психосоціальна проблема.

Розділ 5. Інноваційні тренінгові технології

Тема 1. Загальні засади тренінгових технологій.

Історія становлення групових форм психологічної роботи. Етапи розвитку теорії і практики групової роботи. Принципи тренінгу. Принципи навчання дорослих. Сучасне розуміння тренінгових технологій. Основні гілки розвитку тренінгових інновацій: управління талантами, розвиток людських ресурсів, навчальний дизайн, управління знаннями, розвиток вмінь та компетентностей. Доказовість застосування сучасних інноваційних тренінгових технологій в психологічній практиці.

Тема 2. Основні типи і види тренінгу

Потреба в навчанні протягом життя. Сучасна дилема тренінгового навчання: під керівництвом інструктора чи цифровий підхід. Види тренінгу залежно від місця їх проведення; діяльності людини; мети та змісту. Типи тренінгу та їх еволюція в он-лайн формат.

Тема 3. Методи тренінгової роботи.

Критерії вибору методів тренінгової роботи. Вимоги до міні-лекцій. Особливості використання історій та міні-розповідей. Дискусія та її особливості. Аналіз ситуаційних вправ, кейсів та критичних випадків. Презентація та групова презентація. Ігрові методи тренінгу. Метод мозкового штурму. Медитативні техніки. Розминки та їх значення. Значення ритуалів у тренінговій роботі.

Тема 4. Групова динаміка та її роль в тренінговому процесі.

Підготовка і проведення тренінгу (зміст, план, ведення занять). Основні стадії розвитку тренінгової групи. Структура тренінгу. Проектування тренінгу. Ідентифікація та аналіз тренінгових потреб. Техніка роботи на стадії початку, розгортання та завершення тренінгу. Методи посилення та послаблення динаміки групи. Групова згуртованість.

Тема 5. Організація та процес групового тренінгу.

Вимоги до комплектування групи. Обладнання приміщення для тренінгу. Просторова і тимчасова організація тренінгів. Традиційна схема (структура) тренінгового заняття. Дизайн тренінгової програми. Розрахунок і управління часом. Оцінка ефективності тренінгу. Післятренінговий супровід.

Тема 6. Фасилітація.

Основні відмінності від традиційної роботи з групами. Школи фасилітації. Базові навички та компетенції фасилітатора навчальних заходів. Емоційний зв'язок через залучення. Основні методи фасилітації навчальних активностей. Цінності спільної роботи. Динаміка групового прийняття рішень.

Тема 7. Організація фасилітації.

Дизайн навчальних подій та організація ефективної роботи. Спільна рефлексія та зворотній зв'язок від учасників. Найкращі світові практики фасилітації. Вміння чути. Техніка чартрайтингу. Фасилітація відкритої дискусії. Альтернативи відкритої дискусії. Інструменти керування довгими списками. Робота зі складною динамікою.

Тема 8. Технологія фасилітації в цифровому просторі.

Мистецтво створення навчальних просторів в онлайні. Підготовка фасилітатора та цифрового простору. Огляд основних цифрових платформ. Адаптація навчальних продуктів та групових процесів до онлайн-формату.

Тема 9. Коучинг

Особливості коучингового процесу. Процедурні аспекти коучингового процесу. Оцінка ефективності коучингу. Постановка запитань у коучинговому процесі. Десять розповсюджених помилок при постановці запитань. Клієнти коуча. Вивчення запиту та оцінка ресурсів клієнта. Типи коучингових розмов. «Зона комфорту». Роль емоцій під час коучингового процесу. Основні інструменти коучингу.

Тема 10. Супервізія та професійне зростання.

Супервізія тренінгового процесу. Розвиток в професійних асоціаціях. Методи навчання дорослих. Інструменти для саморефлексії. Ментор, супервізор, наставник: навчання через досвід.

Розділ 6. Психологія злочинного світу

Тема 1. Кримінальна психологія у системі психології та правознавства.

Предмет і пріоритетні завдання кримінальної психології.

Зв'язок кримінальної психології з іншими науками.

Історія розвитку кримінальної психології.

Тема 2. Поняття причин і умов злочинності

Поняття причин та умов злочинності.

Класифікація причин та умов злочинності.

Тема 3. Поняття латентної злочинності та її види

Характеристика поняття латентної злочинності.

Правовий підхід до класифікації видів латентної злочинності: природна, штучна, погранична латентність.

Детермінанти латентної злочинності.

Методи дослідження латентної злочинності.

Тема 4. Психологія особи злочинця

Поняття особистості злочинця і типологія злочинців.

Типологія особистості злочинців. Типи, категорії і види злочинців.

Соціально-демографічна характеристика особистості злочинця.

Тема 5. Кримінальна субкультура

Поняття і ознаки кримінальної субкультури.

Історичний аспект кримінальної субкультури.

Структура кримінальної субкультури.

Закони злочинного світу.

Ієрархія кримінального світу.

Мова злочинного світу.

Татування як один із атрибутів кримінальної субкультури.

Інші атрибути кримінальної субкультури.

«Злодій у законі»- основний закон кримінальної субкультури.

Тема 6. Психологія організованої злочинності

Поняття і характеристика організованої злочинності.

Види організованої злочинності.

Структура злочинної організації.

Ознаки організованої злочинності.

Тема 7. Психологія неповнолітніх правопорушників

Характеристика злочинності неповнолітніх.

Основні типи неповнолітніх злочинців.

Особливості детермінації злочинної поведінки неповнолітніх.

Запобігання злочинам неповнолітніх.

Тема 8. Психологія жіночої злочинності

Характеристика жіночої злочинності.

Детермінанти жіночої злочинності.

Профілактика злочинів, вчинюваних жінками.

Розділ 7. Методика викладання психологічних дисциплін та педмайстерність

Тема 1. Загальні питання викладання психології у вищій школі.

Методика викладання психології в системі психологічного знання. Методика викладання психології як навчальна дисципліна, її мета та завдання. Зміст навчання психології. Особливості та принципи викладання психології. Методи, форми та засоби навчання. Вимоги до викладача психології вищого навчального закладу.

Тема 2. Історія викладання психології у вищій школі.

Етапи зародження становлення викладацької діяльності: доуніверситетський і університетський. Історія становлення викладацької діяльності у Царській Росії. Радянський період. Сучасний етап розвитку викладацької діяльності у вітчизняних вищих навчальних закладах.

Тема 3. Основні засади та особливості організації процесу підготовки психологів у вищій школі.

Особливості системи вищої освіти України. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу. Структура вищої освіти, рівні підготовки спеціалістів, система вищих навчальних закладів України. Дидактичні основи підготовки психологів у системі вищої школи.

Тема 4. Сутність навчальної діяльності студентів-психологів.

Студентство як поняття та явище. Студент-психолог та його характеристика. Навчальна діяльність студента та її етапи. Навчальність та її складники. Научуваність як поняття та процес. Неуспішність та успішність засвоєння навчального матеріалу студентами. Якість знань. Зворотній зв'язок в навчальному процесі. Основні етапи професійної підготовки студентів-психологів в умовах вищого навчального закладу.

Тема 5. Особливості педагогічної майстерності викладачів психології.

Професійна компетентність педагога: педагогічна діяльність, особистість педагога й педагогічне спілкування. Психолого-педагогічний зміст педагогічної діяльності викладача психології. Компоненти науково-методичного змісту педагогічної діяльності викладача психології та їхня роль у забезпеченні ефективності навчально-виховного процесу. Принципи і функції педагогічної діяльності.

Професійно-особистісні характеристики викладача як елемента педагогічної системи. Педагогічна майстерність та її структура. Особистісні властивості викладача, педагогічні здібності, культурно-психологічна компетентність, артистизм. Проблема ефективності педагогічного спілкування. Основні стилі викладання.

Тема 6. Технології навчання.

Загальне поняття про освітні технології. Класифікація педагогічних технологій. Модульно-рейтингова технологія навчання. Технологія проблемного навчання. Технологія групового навчання. Ігрові технології та їх характеристики. Модульно-контекстна технологія педагогічної підготовки майбутніх фахівців. Характеристика нових інформаційних (комп'ютерних) технологій. Технології дистанційного навчання.

Тема 7. Методи навчання психології.

Поняття про метод навчання психології. Класифікації методів навчання. Активні методи навчання: програмовані, проблемні, інтерактивні. Активні методи групового навчання психології: діалогічний підхід. Проблемно-діалогічні методи повідомлення

навчального матеріалу, навчання в діадах, групові діалоги, рольові діалоги, конкурси, брейн-стормінги, дискусії, командні ігри, структурні методи.

Тема 8. Засоби навчання психології.

Засоби навчання та їх характеристика. Види засобів навчання. Друковані методичні засоби. Наочне приладдя. Технічні засоби навчання.

Тема 9. Форми навчальних занять з психології та методики їх проведення.

Лекція, методика її підготовки і проведення. Форми й порядок проведення семінарського та практичного занять. Лабораторне та індивідуальне навчальне заняття. Особливості виїзного заняття. Консультація як форма навчального заняття. Індивідуальні завдання студентів-психологів та їх значення у процесі фахової підготовки.

Тема 10. Керівництво самостійною та науково-дослідною роботою студентів-психологів.

Поняття про самостійну роботу студента. Зміст самостійної роботи. Методика організації роботи студентів. Методика конспектування літературних джерел. Реферування та його етапи. Науково-дослідна робота студентів та її значення у процесі фахової підготовки.

Тема 11. Навчальна та виробнича практика студентів-психологів.

Особливості навчальної, навчально-виробничої, виробничої практики студентів-психологів. Специфіка їх організації, проведення та звітування. Педагогічна практика як особливий вид професійної підготовки.

Тема 12. Контроль та корекція навчальної діяльності студентів-психологів.

Контроль як навчальна діяльність студентів. Функції педагогічного контролю навчальної діяльності студентів. Визначення самоконтролю. Зміст і форми педагогічного контролю. Методичні засоби забезпечення ефективності педагогічного контролю. Методи контролю успішності студентів. Розроблення, підготовка та проведення контролю успішності досягнень студентів у вищій школі. Тестовий контроль знань у вищій школі.

Розділ 8. Організація діяльності психологічних служб

Тема 1. Психологічна служба як соціальне явище.

Психологічна практика та психологічна служба. Феномен психологічної практики. Прикладна психологія та її місце у системі психологічного знання. Соціальні технології як методична основа діяльності психологічної служби. Історія розвитку психологічних служб в Україні.

Тема 2. Психологічна деонтологія та її основні напрями.

Етичні засади професійної діяльності практичного психолога. Етичні дилеми, як складова розвитку практики психолога. Правила інформування клієнта про результати проведеної роботи. Проблема професійного спілкування психологів. Поняття етичного кодексу психолога.

Тема 3. Інноваційні технології в роботі практичного психолога.

Теоретичні аспекти застосування інноваційних технологій в різних галузях психологічної практики. Практичний досвід використання інноваційних форм та методів у просвітницькій, профілактичній, консультативній та психокорекційній діяльності практичного психолога. Особливості використання інноваційних технік і технологій в контексті розвитку особистісної та професійної компетентності фахівця.

Тема 4. Відомчі психологічні служби.

Система психологічного забезпечення діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Психологічні характеристики працівника ДСНС. Психологія взаємовідносин в підрозділі. Система психологічного забезпечення діяльності персоналу Державної прикордонної служби України. Особливості профвідбору та профорієнтації співробітників прикордонної служби України. Завдання психологієни в діяльності служб. Сучасні методи надання психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях. Сучасні

проблеми професійного психологічного відбору та кваліфікаційні вимоги.

Тема 5. Служба психологічного забезпечення діяльності органів і підрозділів внутрішніх справ.

Особливості організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів. Ризиконебезпечні чинники в професійній діяльності працівника внутрішніх справ. Психологічна стійкість. Актуальні проблеми психологічного забезпечення особистої безпеки працівників поліції. Психологічні особливості проведення переговорної діяльності поліцейськими. Облікова документація з психологічного забезпечення.

Тема 6. Психологічна підтримка у Збройних силах України

Особливості роботи офіцера-психолога в Збройних силах України. Формування, підтримання та поновлення психологічної стійкості військовослужбовців. Циклічність системи психологічної підтримки військових. Роль психологічної кризової служби України в супроводі, реабілітації та підготовці до демобілізації працівників ЗСУ.

Тема 7. Психологічна служба в системі освіти.

Організація та структура психологічної служби системи освіти. Організаційні моделі діяльності психологічної служби. Особливості роботи психолога з дошкільнятами. Психологічна служба в початковій школі. Діяльність психологічної служби основної школи. Психологічна служба вищих навчальних закладів.

Функції практичних психологів та соціальних педагогів закладів освіти. Кабінет психолога в школі. Напрями діяльності працівників психологічної служби. Інформаційна база професійного інструментарію фахівців психологічної служби у системі освіти України.

Діяльність психологічної служби в умовах військової агресії. Діяльність психологічної служби в умовах освітньої реформи.

Тема 8. Робота психолога в інклюзивно-ресурсному центрі.

Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дітей з 2 до 18 років. Характеристика, структура та рекомендації щодо застосування методик WISC-IV, LEITER-3, CONNERS-3, PEP-3, CASD. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Співпраця психолога з батьками, як ключовими партнерами в інклюзивному навчанні та адвокації потреб дітей.

Тема 9. Психологічні служби зарубіжних країн.

Організація психологічної служби системи освіти в США. Організація психологічної служби в країнах Європи.

Тема 10. Діяльність психолога в міжфахових командах.

Психолог в центрі соціально-психологічної допомоги. Кризове телефонне консультування. Психічне здоров'я населення та робота психолога в рамках реформування медицини. Центри соціально-психологічної реабілітації населення, що постраждало внаслідок аварії на ЧАЕС.

Тема 11. Діагностичний інструментарій психолога-практика.

Особливості пошуку, опрацювання та аналізу професійно-важливої інформації із різних джерел для використання в практиці психолога. Валідність та надійність методів діагностики. Загальні принципи розробки програми психологічних інтервенцій з врахуванням особливостей діяльності психологічної служби.

Розділ 9. Психологія організації

Тема 1. Психологія організації як галузь знань

Загальні ознаки процесу управління в організації (відбувається у складній динамічній системі з двома підсистемами — керуючою і керованою; цілеспрямованість впливу керуючої підсистеми на керовану; наявність програми впливу керуючої системи на керовану; наявність зворотних зв'язків; ентропійний характер). Види управління в

організації (технічне, соціальне). Різновиди соціального управління за сферами здійснення. Функції управління. Поняття про керівництво. Структура психології організацій. Сучасні дослідження у психології організацій: методологічні, галузеві (управління економікою та суспільно-політичними і духовними видами діяльності). Психологія поведінки та діяльності і соціологія організації. Тенденції розвитку організацій у XXI ст. Відмова від авторитарного стилю управління на користь принципів співробітництва; скорочення управлінського персоналу, делегування повноважень підлеглим; залежність оплати від кваліфікації та результатів; поширення практики формування міжфункціональних команд; безперервне навчання менеджерів; впровадження інформаційних технологій; зосередження на управлінні людьми; зростання попиту на універсальних менеджерів; широке використання тимчасових співробітників, які працюють на контрактних засадах.

Тема 2. Методи психології організації та її зв'язок з іншими науками

Особливості загально психологічних методів у психології організацій. Специфіка спостереження за його метою та об'єктом. Експеримент (індивідуальний, груповий, масовий). Метод ігор і розв'язання ситуацій, характерних для управлінської діяльності. Метод соціометричних виборів у досліджень виробничих колективів. Особливості асоціативного експерименту. Зв'язок психології організацій з іншими галузями психології. Взаємозв'язок психології організацій з віковою психологією (психологія дорослого, акмеологія); з психологією праці та її розділами (особливості управління у різних галузях суспільної практики); з інженерною (управління технікою, автоматизовані системи управління, операторська діяльність); із соціальною (взаємовідносини у виробничих колективах, спілкування, спільна діяльність в організації); з політичною (адміністративно-державне управління); з економічною (економічний ефект оптимізації управлінської діяльності); з педагогічною психологією (підготовка спеціалістів управління, професійна адаптація, підвищення кваліфікації працівників). Психологія організацій та інші науки. Спільні інтереси психології управління з фізіологією (фізіологічні особливості праці керівника, його вищої нервової діяльності); гігієною (вимоги до режиму дня, культура розумової та фізичної праці); педагогікою (виховні впливи на підлеглих); етикою (етика взаємин в управлінні, на виробництві); естетикою (оформлення приміщень); кібернетикою (інформаційні системи, автоматизація інформаційних процесів у системах управління); соціологією (закономірності великих груп, суспільних процесів); економікою (організація виробництва, аналіз діяльності).

Тема 3. Соціально-психологічні характеристики організації

Поняття про міжособистісні відносини. Співвідношення понять зв'язок, ставлення, відношення, відносини, стосунки, взаємини, їх семантичні нюанси та сфери використання. Ставлення – суб'єктивно-особистісний сенс будь-яких зв'язків людини із світом. Відношення – зв'язки людини з предметним світом, предметів між собою (у системах суб'єкт-об'єкт, об'єкт-об'єкт). Відносини, стосунки, взаємини - соціальні зв'язки системі суб'єкт-суб'єкт. Соціальна структура організації. Формальні та неформальні групи організації. Формальні групи - кадрова структура організації, що визначає розподіл праці та забезпечує досягнення мети організації. Типи формальних груп: група керівника, робоча (цільова) група, комітет (комісія, рада). Характеристики неформальних організацій. Причини вступу людей у неформальні організації. Вплив неформальних організацій на роботу установи (соціальний контроль; опір змінам; неформальні лідери). Характеристика лідерства. Концепції лідерства: теорія лідерських ролей Бейлса; теорія рис лідерства (М. Вебер), інтерактивна теорія; ситуаційна теорія Ф. Фідлера; стратометрична концепція А. В. Петровського. Особистість лідера Типи лідерів (за Шахназаряном Н. В.): інтелектуальний; емоційно-комунікативний; практичний; універсальний. Позитивні риси особистості лідера: далекоглядність, розсудливість; уміння справедливо оцінити: енергійність; рішучість; послідовність; справедливість, твердість і непохитність, самопізнання; комунікативні здібності. Поняття про популярність. Фактори популярності: позагрупові (соціально-демографічні), групові (норми, еталони), особистісні (вік, стать, характер). Порівняння

ознак популярності та привабливості. Порівняння ознак лідерства і популярності. Важливість врахування популярності та привабливості лідера для організації групи.

Тема 4. Проблеми ефективності міжособистісного спілкування в організації.

Характеристика товариських відносин, їх виникнення, обумовленість суспільними інтересами. Функції товариських взаємовідносин (співпраця, взаємодопомога у значущій, суспільно корисній діяльності). Дружба і товариськість. Спрацьованість – ефект взаємодії у спільній діяльності. Ознаки спрацьованості: максимальна продуктивність при мінімальних емоційно-енергетичних витратах. Психологічна сумісність, її прояви (за М. М. Обозовим). Види (рівні) психологічної сумісності: психофізична, соціально-психологічна. Типи поведінки людей при виконанні спільної діяльності. Фактори групової згуртованості: емоційний аспект (Фестінгер, Картрайт), когнітивні аспекти (Ньюкомб, Хайдер); інтерактивні фактори (М. Дойч); комунікативні фактори (К. Левін). Модель групової продуктивності Б. Колінза. Стратометрична концепція групової згуртованості А. В. Петровського. Поняття соціально-психологічного клімату (СПК) колективу. Основні характеристики соціально-психологічного клімату: предметність та емоційність. Структура СПК. Система ставлень працівника, яка обумовлює соціально-психологічний клімат. Роль соціально-психологічного клімату. Його функції: забезпечення умов життєдіяльності особистості у групі; зворотний зв'язок: взаємодія особистості із соціальним оточенням; фактор спільної виробничої діяльності; вплив на розвиток особистості; детермінанта психічного стану і здоров'я особистості. Створення оптимального соціально-психологічного клімату. Фактори його забезпечення в колективі: глобальне макросередовище (суспільні цінності, ідеологія, пріоритети, розвиток науки та техніки); локальне макросередовище (культура організації та управління, культура міжособистісних відносин і спілкування; розвиток менеджменту). Причини загострення проблеми соціально-психологічного клімату: зростання психічної напруги, духовних потреб і запитів, вимог до культури спілкування. Спрямованість умов оптимального соціально-психологічного клімату на задоволення потреб працівників.

Тема 5. Психологічні основи управлінських впливів

Поняття про вплив і взаємовплив. Вплив - дія, спрямована на партнера, що викликає зміни у його поведінці. Різновиди впливів: вербальні, фізіологічні (частота серцевих скорочень), ситуативні, стійкі (характерологічні); свідомі та несвідомі; конструктивні чи деструктивні. Засоби психологічних впливів: вербальні, паралінгвістичні, невербальні. Цілі і форми соціальних впливів. Управлінський вплив — різновид психологічного впливу в системі керівник-підлеглий. Структура управлінського впливу: суб'єкт чи ініціатор; об'єкт (адресат); способи впливу (навіювання, зараження, наслідування, переконання тощо). Етапи динаміки управлінського впливу: операційний; процесуальний; результативний. Відповідні дії підлеглого на вплив. Фактори впливовості особистості керівника. Поняття впливовості та критерії її визначення. Характеристика окремих факторів впливовості: когнітивна характеристика ситуації прийняття рішення; привабливість суб'єкта впливу для його об'єкта; тривалість впливу (закон міжособистісного уподібнення). Залежність змісту та динаміки факторів впливовості від форм впливів (навіювання, переконання, наказ). Асертивність особистості (спроможність досягати цілей); здатність бути переконливим. Принципи організації переконливої інформації. Характеристика видів психологічних впливів. Характеристика окремих впливів та їх засобів: переконання; самопросування; навіювання; зараження; спонування до наслідування; формування прихильності; прохання; наказ; деструктивна критика; ігнорування; маніпуляція. Протистояння особистості неконструктивним впливам. Критерії конструктивного впливу. Види протидіючих впливів у відповідь на неконструктивний вплив: контраргументація: конструктивна критика; енергетична мобілізація, творчість; ухилення, психологічна самооборона; ігнорування; конфронтація; відмова. Психологічні особливості управлінських розпоряджень. Структура розпорядження (наказу): мотиваційна, змістова, зобов'язуюча частини. Методи передачі розпорядження: спонукаючий, переконуючий, примушуючий. Типи віддачі наказів: туманний наказ, наказ-умовляння, наказ-погроза, наказ-прохання, наказ-підкуп, наказ-

категорична вимога. Функції впливів керівника при віддачі розпорядження: інформаційна, мотиваційна, матеріального забезпечення виконання, контрольно-оцінна.

Тема 6. Проблема стилю керівництва в управлінні організаціями

Поняття про стиль керівництва та індивідуальний стиль керівництва. Залежність стилю керівництва від суспільного місця керованої організації (освітні, військові, спортивні, виробничі, медичні структури). Різновиди стилів керівництва: директивний, колегіальний, ліберальний, авторитарний, інкволітарний, анархічний. Умови формування стилю керівництва. Поняття індивідуального стилю управління. Ознаки індивідуального стилю управління (відображає усталені способи діяльності керівника, психологічні особливості його мислення, прийняття рішень, спілкування; набувається у процесі діяльності і змінюється; виражається у змістовних характеристиках управлінської діяльності. Індивідуальний стиль керівництва за К. Левіним – перша психологічна теорія стилю управління. Характеристика особистості та управлінської діяльності автократичного, демократичного, ліберального лідера. Трансформація стилів керівництва в останній чверті ХХ ст. Прихований (анонімний) стиль управління, його недоліки (уповільнення темпів зростання компаній; громіздка управлінська система; зниження оперативності прийняття рішень). Відкритий стиль управління, його переваги (зростання ініціативи та творчої активності співробітників; оперативність управління; поліпшення якості взаємодії між співробітниками). Виконавчий та ініціативний стилі. Концепція стилю керівництва Р. Р. Блейка та Дж. С. Мутон. Критерії його виділення: спрямованість керівника при виконанні управлінських завдань (на турботу про виробництво та отримання найвищих кінцевих результатів, на піклування про людей). Характеристика стилів: "режим підпорядкування керівникові", "управління приміським клубом", "зубожіння управління", "управління людиною організації", "колективного управління". Індивідуальний стиль спілкування керівника за Р. Х Шакуровим: розсудливий, дистанційний, розуміючий, пригнічуючий, довірливий, прагматичний.

Тема 7. Психологічні основи добору кадрів

Завдання психолога при відборі кадрів- забезпечення відбору претендентів на посаду відповідно до кадрової політики організації; захист організації від осіб, які можуть зашкодити її роботі. Стратегія розвитку організації — детермінанта її кадрової політики. Типи кадрової політики. Небезпечні особливості характеру претендентів на посаду: загальні та специфічні. Схеми підбору кадрів. Особистісні чинники включення людини в організацію: комплекс рис особистості (ініціативності, вправності, комунікативності). Характеристика психологічного змісту ініціативності, вправності, комунікативності особистості при виконанні посадових обов'язків. Типологія особистості працівника.

Психологічний аналіз рівнів трудової адаптації та їх взаємозв'язок. Види трудової адаптації та їх психологічна характеристика. Фактори, що впливають на трудову адаптацію. Соціально-психологічна адаптація як вид трудової адаптації професіонала. Причини трудової дезадаптації працівників. Умови подолання трудової дезадаптації. Види адаптації, які обумовлюють процес адаптації /зовнішні- об'єктні, внутрішні - суб'єктні/. Критерії і методи оцінки адаптації робочих кадрів. Висунення кадрового резерву. Психологічна і соціально-психологічна реабілітація хворих інвалідів як засіб компенсації різних порушень фізичного і психічного здоров'я людини і як засіб поновлення ресурсів країни. Умови підбору професій і можливості компенсаторного пристосування людини до вимог професії.

Тема 8. Психологічні основи прийняття рішень

Теорії прийняття рішень. Завдання при прийнятті рішень: розуміння проблеми, збір інформації, розгляд альтернатив, вибір однієї з них. Взаємозв'язок математики, психології у розробці теорій прийняття рішень. Теорія прийняття раціональних рішень. Психологічна теорія прийняття рішень. Різновиди процесу прийняття рішення: інтуїтивне, досвідне, раціональне. Етапи прийняття рішень: діагностика проблеми, формулювання обмежень і критеріїв прийняття рішень, визначення альтернатив, оцінка альтернатив, прийняття рішення (вибір альтернативи). Порівняльна характеристика групових та індивідуальних

форм прийняття рішень. Експеримент Б. Піонера: індивіди обирають оптимальне рішення у 16,8 % випадків, група - у 66,7 %. Феномени групового прийняття рішень: різна міра активності та впливовості членів групи; витрата часу на подолання суперечок; можлива втрата мети; явище конформності. Переваги та недоліки групового прийняття рішення. Типи груп при прийнятті рішень: інтерактивна і номінальна. Структура групового завдання на прийняття рішення, їх типологія (прості й складні; кон'юнктивів та диз'юнктивні; стандартні; продуктивні, дискусійні, проблемні). Соціально-психологічні феномени групового прийняття рішень: групове мислення; зсув до ризику; поляризація поглядів. Прийоми послаблення негативних наслідків групових рішень, стимулювання критичності мислення; вивчення аргументів "за" і "проти"; залучення незалежних спеціалістів-експертів, добір членів групи.

Соціально-психологічні феномени в групі. Психологія ділового спілкування. Методи забезпечення результативного спілкування. Конфлікт, його структура та причини виникнення, реагування на конфліктну поведінку працівника.

Тема 9. Управління нововведеннями в організації

Причини нововведень в організації. Зовнішні причини (політичні, економічні, зміни ринкового попиту, технологічні, соціальні). Внутрішні причини (розвиток нових напрямів діяльності; збільшення продуктивності праці; поліпшення якості; збільшення обсягу продажу; поліпшення обслуговування; підвищення мотивації персоналу; збереження кадрів; зміцнення позицій на ринку). Розробка проекту перетворення. Напрями та етапи реалізації нововведень. Напрями нововведень: завдання організації, організаційні структури та системи, організаційна культура, кваліфікація співробітників). Характеристика етапів нововведень: підготовчий, "розморожування", здійснення перетворень, "заморожування", оцінка амін. Типи нововведень за їх ініціатором. Внутрішні: згори вниз (керівники вищої ланки), знизу вгору (рядові співробітники). Зовнішні (експерти консалтингових фірм). Переваги та недоліки типів нововведень за їх ініціатором. Оцінка міри складності реалізації нововведення. Критерії оцінки: рівень реалізованості; передбачуваність результатів; міра складності виконання. Різновиди нововведень за масштабом перетворень (стосуються окремого співробітника, групи співробітників; відділу; організації загалом); за витратами часу на здійснення (короткотермінові; середньо термінові; довготермінові). Інші чинники складності реалізації проектів: особа ініціатора перетворень, особи, що підтримують проект; вплив на життя співробітників; спосіб подачі проекту нововведень. Опір нововведенням та його причини. Причини опору співробітників нововведенням (за Котгером і Шлезінгером): нерозуміння і брак довіри; різна оцінка ситуації; низька терпимість щодо змін; тиск з боку колег, втома від змін, попередній невдалий досвід змін як причини опору змінам за Ю. М.Швалбом та О. В. Данчевою. Підходи до подолання опору нововведенням; просвіта та надання інформації, участь та залучення, допомога та підтримка, переговори та угоди.

Тема 10. Психологічне забезпечення соціального управління в організації

Просвітницька діяльність психолога і психодіагностика в організації. Функції та форми психолого-просвітницької діяльності. Ситуації використання психодіагностики, її принципи та засоби. Завдання та технологія психологічної експертизи в організації; ситуації, за яких доцільна психологічна експертиза. Організація експертизи. Вимоги до особистісних та кваліфікаційних якостей експертів. Різновиди експертних помилок. Форми експертних процедур. Організація психологічних впливів на персонал та інформаційне забезпечення діяльності психолога в установі. Напрями психологічних: впливів; розвиток, корекція, тренінг персоналу; формування та корекція організаційної культури- компенсація факторів, що дестабілізують роботу установи. Принципи та засоби психологічних впливів. Різновиди документів у роботі психолога установи. Основні документи, у розробці яких бере участь психолог установи; штатний розклад; положення про структурні підрозділи; посадові інструкції; інструкції, що регулюють діяльність підрозділів та посадових осіб.

Тема 11. Основи психолого-управлінського консультування в організації

Становлення і сучасний стан управлінського консультування. Етапи становлення управлінського консультування. Стан психолого-управлінського консультування у США та країнах Західної Європи. Досвід створення та діяльності консультативних фірм з управлінських проблем в Україні, Консультативна діяльність психолога в організації. Погляди щодо визначення та змісту консультативної діяльності психолога в організації (Т. С. Кабаченко, Л. М. Карамушка, Л. Тобіас). Основні напрями консультативної роботи психолога організації. Зв'язок та розмежування психолого-управлінського консультування з управлінським та з психологічним. Завдання власне управлінського консультування та індивідуально-психологічного консультування персоналу організації. Психологічний аспект управлінського консультування. Різновиди управлінського консультування: юридичне, фінансово-економічне, психологічне; організаційне та з проблем управління персоналом. Функції управлінського консультування. Психологічне консультування керівників з проблем управління та індивідуально-психологічне консультування персоналу. Види психолого-управлінського консультування в освітніх організаціях (за Л. М. Карамушкою). Технологія управлінського консультування. Умови організації управлінського консультування. Етапи роботи консультанта з проблемою. Психологічне консультування в організації. Трактатування психологічного консультування у вітчизняній психології (Л. С. Алексеева, Г. В. Бурменська, А. Г. Лідере, М. М. Обозов, Г. С. Абрамова, В. В. Столін, Т. О. Флоренська, Т. С. Кабаченко). Технології індивідуального консультування. Психологічне консультування в організації: спільні та відмінні ознаки із управлінським консультуванням та зі всіма іншими різновидами психологічного консультування. Поняття соціально-психологічного супроводу та коучінгу.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Роль мотивації в навчально-професійній діяльності.
2. Психологічні ознаки студентського віку.
3. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.
4. Суперечливості та кризи студентського віку.
5. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
6. Типологічні особливості сучасних студентів.
7. Психологічні основи формування творчої особистості в вищій школі.
8. Лідерські процеси у студентській групі та проблеми формування особистісних якостей студентів.
9. Психолого-педагогічні основи індивідуальних та групових методів навчання.
10. Соціально-психологічні особливості діяльності викладача вищої школи.
11. Соціально-психологічні проблеми науково-викладацьких колективів вищої школи.
12. Особистісні характеристики викладача та їх вплив на індивідуальний стиль діяльності.
13. Творчість як невід'ємна частина діяльності викладача вищої школи
14. Психологічні вимоги до особистості викладача вузу
15. Педагогічне спілкування як творчий процес. Діалог як основна форма педагогічного спілкування викладача зі студентами.
16. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців.
17. Психологічні передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності.
18. Студентська група та її соціально-психологічні особливості.
19. Компоненти психологічної готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців.
20. Девіантна поведінка у студентському середовищі.
21. Основні напрями діяльності викладача ВНЗ
22. Психолого-педагогічна структура діяльності викладача ВНЗ
23. Вимоги до особистості викладача ВНЗ
24. Структура системивищої освіти в Україні.
25. Характеристика нормативних документів, що визначають зміст вищої освіти.
26. Класифікація методів навчання у вищих навчальних закладах
27. Форми організації навчання у вищій школі
28. Самостійна робота студента: види, умови ефективної організації та контролю
29. Науково-дослідна робота студента: зміст, види, форми
30. Технологія проблемного навчання у вищій школі
31. Ігрові технології навчання у вищій школі
32. Інформаційні технології навчання у вищій школі
33. Кредитно-модульна технологія навчання у вищій школі
34. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів: функції, види, педагогічні вимоги
35. Методи та форми контролю успішності студентів
36. Основні напрями виховання студентської молоді
37. Методи і форми виховної роботи у ВНЗ.
38. Функції і завдання куратора академічної групи.
39. Структура управління ВНЗ.
40. Основні форми методичної роботи у ВНЗ.
41. Психологічне пізнання як наукове пізнання.
42. Поняття методології. Вибір методологічної парадигми.
43. Формулювання проблем та визначення напрямку дослідження.
44. Підбір літератури психологічного дослідження. Пошук інформації в системі Internet

45. Представлення огляду літератури в науковому звіті.
46. Цитування у психологічному дослідженні.
47. Співвідношення об'єкта і предмета наукового дослідження.
48. Підходи до розуміння об'єкта і предмета в психології. Формулювання об'єкта і предмета дослідження.
49. Підбір групи досліджуваних для психологічного дослідження.
50. Мета, завдання дослідження та гіпотези.
51. Підбір методик для дослідження згідно з поставленою метою та сформульованими робочими гіпотезами.
52. Кількість та об'єм методик. Узгодженість методик.
53. Організація збору емпіричних даних. Інструкція для досліджуваних.
54. Якісний аналіз даних у психологічних дослідженнях.
55. Тези, доповіді (виступу) на конференції: види, обсяг, особливості подачі матеріалу.
56. Вимоги до написання статті.
57. Застосування законів формальної і діалектичної логіки в наукових дослідженнях.
58. Способи конспектування.
59. Оформлення посилань у науковій роботі.
60. Вимоги ДСТУ до оформлення науково-довідкового апарату (правила бібліографічного опису підручника, монографії, статті в науковому журналі).
61. Розкрити ознаки природничої парадигми.
62. Охарактеризувати процес і закономірності формування категоріального ладу.
63. Охарактеризувати гуманітарну парадигму в психології.
64. Розкрити методологічну функцію законів психології.
65. Розглянути закономірності розвитку науки: наукові відкриття, аномалії.
66. Визначити принципи сучасної психології.
67. Охарактеризувати категорію відображення в психології.
68. Охарактеризувати принцип детермінізму.
69. Охарактеризувати психогностичну, психомотиваційну та психорегулятивну проблеми.
70. Розкрити основну проблематику категорії дії.
71. Охарактеризувати культурно-історичну концепцію походження свідомості.
72. Розкрити принцип розвитку в психології.
73. Охарактеризувати категорію «образу» в психології.
74. Розкрити принцип детермінізму як причинної зумовленості поведінки.
75. Інтроспективна психологія.
76. Аналітична психологія.
77. Когнітивна психологія
78. Біхевіоризм та необіхевіоризм.
79. Гештальтпсихологія.
80. Гуманістична психологія.
81. Основні етапи становлення групових форм психологічної роботи в історичному контексті.
82. Суть та характеристика поняття соціально-психологічного тренінгу.
83. Основні типи і види групових методів психологічної роботи
84. Переваги і недоліки групового методу психологічної роботи
85. Поняття групової динаміки в тренінгу
86. Цілі та завдання соціально-психологічного тренінгу
87. Основні принципи реалізації тренінгових методів
88. Фасилітація групової роботи. Основні відмінності від традиційної роботи в групі
89. Школи фасилітації: основні світові підходи до групової роботи
90. Базові навички та компетенції фасилітатора
91. Рефлексія та зворотній зв'язок від учасників групових форм психологічної роботи
92. Дизайн тренінгу та організація ефективної роботи

93. Особливості проведення інноваційних тренінгових технологій в цифровому просторі
94. Адаптація навчальних продуктів та групових процесів до онлайн-формату
95. Основні підходи до визначення поняття «коучинг»
96. Професійні стандарти коучингу
97. Особливості коучингового процесу
98. Мотивація до змін як основа коучингового процесу
99. Основні інструменти коучингу
100. Базові компетенції коуча
101. Кримінальна психологія у системі психології та правознавства.
102. Предмет і пріоритетні завдання кримінальної психології.
103. Зв'язок кримінальної психології з іншими науками.
104. Психологія особи злочинця. Поняття особистості злочинця і типологія злочинів.
105. Психологія особи злочинця .Типологія особистості злочинця .Типи , категорії і види злочинців.
106. Психологія кримінальної субкультури. Поняття і ознаки кримінальної субкультури.
107. Психологія кримінальної субкультури. Історичний аспект кримінальної субкультури.
108. Психологія кримінальної субкультури .Структура кримінальної субкультури.
109. Психологія кримінальної субкультури. Закони злочинного світу.
110. Психологія кримінальної субкультури . Ієрархія кримінального світу.
111. Психологія кримінальної субкультури. Татування як один із атрибутів кримінальної субкультури.
112. Психологія кримінальної субкультури. Атрибути кримінальної субкультури.
113. Психологія організованої злочинності. Поняття і характеристика організованої злочинності.
114. Психологія організованої злочинності .Види організованої злочинності.
115. Психологічна характеристика злочинності неповнолітніх.
116. Психологія неповнолітніх правопорушників. Негативні тенденції у сучасній злочинності неповнолітніх.
117. Психологія неповнолітніх правопорушників . Основні типи неповнолітніх злочинців неповнолітніх.
118. Психологія неповнолітніх правопорушників .Особливості детермінації злочинної поведінки неповнолітніх.
119. Психологія жіночої злочинності. Особливості жіночої злочинності.
120. Психологія жіночої злочинності. Детермінанти жіночої злочинності.
121. Дидактичні особливості викладання психологічних дисциплін у вищій школі
122. Основні принципи викладання психологічних дисциплін
123. Характеристика нормативних документів, що визначають зміст освіти за спеціальністю 053 Психологія
124. Особливості використання словесних методів у процесі викладання психологічних дисциплін
125. Особливості використання наочних методів у процесі викладання психологічних дисциплін
126. Особливості використання практичних методів у процесі викладання психологічних дисциплін
127. Особливості використання інтерактивних методів у процесі викладання психологічних дисциплін
128. Особливості використання ігрових методів у процесі викладання психологічних дисциплін
129. Методика використання технічних засобів навчання у процесі викладання психологічних дисциплін
130. Методика підготовки і проведення лекції з психологічних дисциплін
131. Методика підготовки і проведення семінарських занять з психологічних дисциплін

- 132.Методика підготовки і проведення практичних занять з психологічних дисциплін
- 133.Методика підготовки і проведення лабораторних занять з психологічних дисциплін
- 134.Методика керівництва самостійною роботою студентів в процесі вивчення психологічних дисциплін
- 135.Методика проведення консультацій та індивідуальних занять з психологічних дисциплін
- 136.Методика організації навчальної та виробничої практики з психології
- 137.Методи і форми контролю знань, вмінь та навичок при вивченні психологічних дисциплін
- 138.Стилі педагогічної діяльності викладача психологічних дисциплін
- 139.Педагогічні здібності викладача психологічних дисциплін
- 140.Складові педагогічної майстерності викладача психологічних дисциплін
- 141.Структура психологічної служби.
- 142.Організація психологічної служби в системі освіти.
- 143.Організація психологічної служби в дошкільних закладах.
- 144.Організація психологічної служби у вищій школі.
- 145.Організація психологічної служби в ОВС.
- 146.Організація психологічної служби в пенітенціарній системі.
- 147.Організація психологічної служби в системі збройних сил.
- 148.Організація психологічної служби у сфері політики.
- 149.Система психологічного забезпечення діяльності персоналу Державної прикордонної служби України.
- 150.Особливості роботи практичного психолога у бізнес-структурах.
- 151.Організація психологічної служби в системі охорони здоров'я.
- 152.Організація психологічної служби в організації.
- 153.Організація психологічної служби в системі соціальних служб для молоді.
- 154.Перспективи розвитку психологічної служби на Україні.
- 155.Робота міських, районний, обласних центрів психологічної служби.
- 156.Організація психологічної служби у спорті.
- 157.Організація психологічної служби на виробництві.
- 158.Система психологічного забезпечення діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
- 159.Організація роботи служби телефону довіри.
- 160.Робота психолога у службі зайнятості.
- 161.Історія розвитку психології організації
- 162.Сучасний стан організаційної психології
- 163.Види організаційних структур і їх психологічна характеристика
- 164.Соціально-психологічні процеси в організації
- 165.Соціокультурне середовище організації
- 166.Психологічний клімат організації
- 167.Конфлікти в організації
- 168.Зміни в організації та поняття організаційного розвитку
- 169.Динаміка організаційних змін і організаційного розвитку. Організаційно-культурний підхід
- 170.Модель розвитку організації через систему внутрішньофірмового навчання
- 171.Управління інноваціями в організації
- 172.Сутність і зміст управлінської діяльності
- 173.Психофізіологічні аспекти в діяльності керівника
- 174.Ціннісна регуляція поведінки персоналу організації
- 175.Адаптація співробітників в організації
- 176.Рольові конфлікти в організації, їх вирішення
- 177.Комунікація в командній роботі
- 178.Поняття організаційної культури

179. Ознаки психологічно "здорових" і "невротичних" організаційних культур

180. Імідж організації

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розділ 1. Психологія вищої школи

Основна література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти : Історія. Теорія/ А.М.Алексюк –К. : Либідь, 1998. –558 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти : курс лекцій. Модуль навчання/ А.М.Алексюк–К. : Либідь, 1993. –218 с.
3. Болонський процес у фактах і документах / упор. М.Ф.Степко та ін. Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, –2003. –52 с.
4. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб./ за ред.В.Г.Кременя. Авторський колектив : М.Ф.Степко, Я.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. –Тернопіль : навчальна книга. –Богдан, 2004. –384с.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: метод. посіб. для студентів магістратури / С.С Вітвицька. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. –314 с.
6. Галузинський В.М. Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні / В.М.Галузинський, М.Б.Євтух. –К.: ЮНЕА, 1995 –168 с.
7. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / отв. ред. и сост. П.В.Алексееву. М. :Школа-Пресс, 1995. –448 с.
8. Головінський І.З. Педагогічна психологія : навч. посіб. / І.З.Головінський/–К. : Аконті, 2003. –288 с.
9. Гончаров С.М. Вища освіта України і Болонський процес / С.М.Гончаров, В.С.Мошинський –Рівне : НУВГП, 2005. –142 с.
10. Дмитриченко М.Ф. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. / М.Ф.Дмитриченко.–К. : Освіта України, 2007. –440 с.
11. Журавський В.С. Болонський процес : головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С.Журавський,М.З.Згуровський. –К. : “Політехніка”, 2003. – 200 с.
12. Закон України “Про вищу освіту”. –К. : 2002. –36 с.
13. Згуровський М.З. Болонський процес : головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України : навч. посіб./М.З.Згуровський.–К. : Освіта України, 2006. –544 с.
14. Кудіна В.В. Психологія вищої школи : курс лекцій / В.В.Кудіна, В.І.Юрченко. –К. : КСУ, 2004. –176 с.
15. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: ТОВ “Філ-студія”, 2006. – 320с.

Допоміжна література

1. Мошинський В.С.Нові обрії вищої освіти у контексті Болонського процесу / В.С.Мошинський, С.М.Гончаров // Технології навчання : науково-методичний збірник. –Вип.Рівне : НУВГП, 2004. –С. 13 –18.
2. Національна доповідь щодо вступу України в Болонський процес. –К. : МОН України, 2005. –31 с.З.Ніколаєнко С.М. Вища освіта –джерело соціально-економічного і культурного розвитку суспільства. / С.М.Ніколаєнко.–К. : Знання, 2005. –319 с.
3. Сердюк О.П. Закономірності і принципи навчання студентів майбутній професійній діяльності / О.П.Сердюк//Проблеми освіти. –2005. –Вип. 23. –С.3 –8.
4. Степко М.Ф.Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / М.Ф.СтепкоЯ.Я.Болюбаш, В.Д.Шинкарук та ін. / за ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль : ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2004. –148 с.

5. Степко М.Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя / М.Ф.Степко,Б.В.Клименко,А.А.Товажнянський. –Монографія. –Харків : НТУ, “ХП” 2004. –112 с.
6. Товажнянський Л.Л.Болонський процес : цикл, ступені, кредити. – Л.Л.Товажнянський,С.І.Сокол,Б.В.Клименко. –Харків : НТУ “ХП”, 2004. –144 с.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів. / М.М.Фіцула. –К. : “Академвидав”, 2006. –352 с.
8. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / О.Я. Цокур. –Випуск 1. Основинауковогопедагогічногодослідження / за ред.Панькова А.І. –Одеса, 2002. – 424 с.
9. Яблонський В. Вища освіта України на рубежітисячоліть.Проблеми глобалізації та інтерналізації / В.Ялонський. –К. : 1998. –227 с

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- 1.<http://www.psyh.kiev.ua>
- 2.<http://www.yurincom.com/ua/st-48os-pos>

Розділ 2. Педагогіка вищої школи

Основна література

1. Закон України «Про вищу освіту» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: [методичний посібник для студентів магістратури] / С.С.Вітвицька. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 389 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486с.
4. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи : [навч. посіб.] / З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2009.- 387 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Центр Разумкова. Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4. – С. 36-41.
6. Педагогіка вищої школи: [підручник] / В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І.С.Волощук, О.В.Глузман, Н.В.Гузій, Н.М. Дем'яненко, Н.О. Дівінська, М.Б.Євтух, С.А.Калашнікова, О.А.Комар; Ін-т вищ. освіти АПН України. – К.: Пед. думка, 2009. – 256 с.

Допоміжна література

1. Барбашова І.А Дидактика: [навч. посібник для ст-тів ВНЗ] / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 228с.
2. Барбашова І.А Загальні основи педагогіки: [навч. посібник для ст-тів ВНЗ] / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 126с.
3. Бондар В. Дидактика: [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / В.Бондар. – К.: Либідь, 2005. – 252 с.
4. Бордовская Н.В. Педагогика: [учебник для вузов] / Н.В.Бордовская, А.А.Реан. – СПб: Питер, 2000.– 304 с.
5. Ващенко Григорій. Загальні методи навчання: [підручник для педагогів]. – 1-е вид.– К.: Українська видавнича спілка, 1997.– 441 с.
6. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : [навч. посіб.] / О. І. Вишневський . - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К. : Знання, 2008. – 568 с.
7. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект:[навч. посібник] – Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2010. – 242 с.

8. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин /Нові технології навчання. – К. – 2001. – Вип. 30.– С. 166-170.
9. Законодавство України про працю : [збірник законодавчих та нормативних актів] / Упоряд. М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2003. – 944 с.
10. Мистецтво бути викладачем: [практ. посіб.] / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. [за ред. О.І. Сидоренка]. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. – 2003. – 144 с.
11. Ортинський В Л. Педагогіка вищої школи : [навч. посібник] / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
12. Уліщенко Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації / Андрій Уліщенко // Освіта і управління. – 2009. – № 1. – С. 126-130.
13. Щекатунова Г. Моніторинг педагогічних нововведень / Г. Щекатунова // Рідна школа. – 2009. – № 4. – С. 14-17.
14. Щербань П.М. Прикладна педагогіка / П.М.Щербань. – К.: Вища школа, 2002.– 234 с.
15. Ярощук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: [навчальний посібник] / Л.Г. Ярощук. – Луцьк, 2010. – 308с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Наукова бібліотека Ужгородського Національного університету – <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
2. Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потушняка.- <http://www.biblioteka.uz.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого <http://nplu.org/>
5. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського - <http://www.library.edu-ua.net>
6. Наукова бібліотека Мукачівського державного університету – <https://msu.edu.ua/library/>
7. Мукачівська міська централізована бібліотека, ім. О.Духновича - <http://www.muklib.mk.uz.ua/>

Розділ 3. Методика та організація наукових досліджень

Основна література

1. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень в психології: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 360 с.
2. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Науковий посібник. - 5е вид. - К.: Професіонал, 2008. - 240 с.
3. Сергієнко Л.Н. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи. Навчальний посібник. - К.: Професіонал, 2009. - 240 с.

Допоміжна література

1. Загвязинский В.И., Атаханов Р. Методология и методы психолого- педагогического исследования: Учебное пособие. - М.:Академия, 2003. - 208
2. Исследование в психологии: методы и планирование / Дж. Гудвин. — 3-е изд. — СПб.: Питер, 2004. — 558 с: ил. — (Серия «Мастера психологии»).

3. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. пос. - 5е вид. - К.: Професіонал, 2008. - 240 с.
4. Кушнарєнко Н.М. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності. - К.: Знання, 2006. - 114 с.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. - К.: Каравела, 2008. - 352 с.
6. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельникова Т.Ю. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. К.: ІЗМН, 1997. - 232 с.
7. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. пос. К.: Знання, 2006
8. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. - К.: Академвидав, 2005. - 208 с.

Розділ 4. Теоретико-методологічні проблеми психології

Основна література

1. Корнилова Т.В. Методологические основы психологии / Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. -- М.: Юрайт, 2013. - 320 с.
2. Методологічні та теоретичні проблеми психології / Авт. кол. Корольчук М.С. та ін. - К.: Ніка-Центр, 2008. - 336 с.
3. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник / В.В.Рибалка. - К.: Ніка-Центр, 2003. - 204 с.
4. Ушакова І.М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій / Ушакова І.М. - Х.: НУЦЗУ, 2016. - 191 с.
5. Хохліна О.П. Методологічні й теоретичні основи психології: Навчальний посібник / Хохліна Олена Петрівна - К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. - 232 с.

Допоміжна література

1. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания. – СПб., 2001.
2. Василюк Ф.Е. Методологический смысл психологического схизиса // Вопросы психологии. 1996. №6. С. 25 – 40.
3. Вачков И.В. Нужна ли практическому психологу методология? // Труды ярославского методологического семинара. Методология психологии. Ярославль, 2003. С. 72 – 79.
4. Выготский Л.С. Собрание сочинений. Т.1. М., 1982.
5. Карицкий И.Н. Методология практической психологии // Труды ярославского методологического семинара. Методология психологии. Ярославль, 2003. С. 135 – 158.
6. Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии. СПб Питер, 2009. – 320 с.
7. Крейн У. Теории развития. - СПб.: Еврознак, 2002. –512с.
8. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. М., Наука, 1984. – 445с.
9. Мазилев В.А. Научная психология: тернистый путь к интеграции// Труды ярославского методологического семинара. Методология психологии. Ярославль, 2003. С. 205 – 237.
10. Мілютіна К.Л. Методологічні та теоретичні проблеми психології: Опорний конспект лекцій. - К.: ІПК ДСЗУ, 2004.-88с.
11. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 2002. – 632 с.
12. Парадигма в психології. Науковедческий анализ // Отв. ред. А.Л. Журавлев, Т.В. Корнилова, А.В. Юрєвич. М.: Изд-во “Институт психологии РАН”, 2012. - 468 с.
13. Петровский А.В, Ярошевский М.Г. Теоретические основы психологии. – М., 1999.

14. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии - СПб: Издательство «Питер», 2000 - 712 с.
15. Смирнов С.Д. Методологический плюрализм и предмет психологии // Труды ярославского методологического семинара. Предмет психологии. Ярославль, 2004. С. 276 – 291.
16. Теория и методология психологии: Постнеклассическая перспектива / Отв.ред. А.Л. Журавлев, А.В. Юревич. – М.: Изд-во « Институт психологии РАН» , 2007. – 528 с.
17. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. М., 1986.
18. Юревич А.В. Методологический либерализм в психологии // Вопросы психологии. 2001. № 5.
19. Юревич А.В. Психология и методология // Психол. журн.2000. №5. С. 35 – 47.

Розділ 5. Інноваційні тренінгові технології

Основна література

1. Федорчук В.М. Тренінг особистісного зростання. Навч. посіб. / В.М. Федорчук. – К.: центр учбової літератури, 2014. – 250 с.
2. Балахтар В.В Соціально-психологічний тренінг і маніпуляція. Навч. Посібник / В.В. Балахтар – Вишніця: Черемош, 2015. – 180 с.
3. Козлов Н. И. Лучшие психологические игры и упражнения /Н.И. Козлов – Екатеринбург: Изд. АРД ЛТД, 1997. – 144 с.
4. Нежинська О.О. Основи коучингу : навчальний посібник / О. О. Нежинська, В. М. Тименко. – Київ ; Харків: ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. – 220 с.
5. Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції(м. Умань, 14 травня 2020 року) / За заг. ред. Т.Д. Перепелюк / М-во освіти і науки України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, ФСПО. Умань, 2020. – 107 с.
6. Фасилітування роботи у малих групах: практичний посібник для тренерів. – К., ФОП Демчинський О.В., 2017. – 32 с

Допоміжна література

1. Управління людськими ресурсами. Англ <https://open.lib.umn.edu/humanresourcemanagement/front-matter/publisher-information/>
2. Навчання під керівництвом інструктора проти цифрового підходу. Англ <https://www.edgepointlearning.com/blog/Instructor-led-Training-vs-eLearning/>
3. 10 найкращих видів та методів навчання працівників. Англ. <https://www.edgepointlearning.com/blog/top-10-types-of-employee-training/>
4. Види тренінгу залежно від місця їх проведення. Англ <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zhrhbdm/revision/2>
5. Я хочу бути тренером. Укр <https://core.ac.uk/download/pdf/153580487.pdf>
6. Типи тренінгу. Презентація. Англ <https://www.slideshare.net/tanujpoddar/types-of-training>
7. Методи тренінгової роботи. Презентація. Укр <https://naurok.com.ua/prezentaciya-metodi-treningovo-roboti-175757.html>
8. Групова динаміка і її роль у процесі тренінгової роботи. https://pidru4niki.com/90428/sotsiologiya/grupova_dinamika_rol_protsezi_treningovoyi_roboti
9. Соціально психологічний тренінг і маніпуляція. Балахтар В.В. Укр. https://pidru4niki.com/90374/sotsiologiya/sotsialno-psihologichniy_trening_i_manipulyatsiya

10. Як створити ефективну тренінгову програму. Англ .
<https://www.vectorsolutions.com/resources/blogs/how-to-create-an-effective-training-program-8-steps-to-success/>
11. Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінги https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u279/zbirnik_14.05.2020.pdf

Розділ 6. Психологія злочинного світу

Основна література

1. Андросюк В.Г. Юридична психологія. / В.Г.Андросюк, Л.І.Казміренко, Я.Ю.Кондратьєва - К.: Видавничий дім, 2000.- 351 с.
2. Бандурка А. М. Юридическая психология: Учебник / А.М.Бандурка, С.П.Бочарова, Е.В.Землянская - Х., 2001. - 685 с.
3. Бедь М.М. Юридична психологія / М.М.Бедь. - К.: Каравела , Л.: Новий світ - 2000; Магнолія плюс, 2003.- 376 с.
4. Бочелюк В. Й. Кримінально-виконавча психологія / В. Й. Бочелюк, Т. А. Денисова. – Х.: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 630 с.
5. Будіянський М. Ф. Кримінальна психологія. Навчальний посібник / М. Ф. Будіянський. – К.: Фенікс, 2011. – 382 с.
6. Васильев В.Л. Юридическая психология / В.Л. Васильев. - Санкт-Петербург, 1997. - 656 с.
7. Еникеев М.И. Основы общей и юридической психологии: учебник для вузов / М.И. Еникеев. - М.: Юрист, 1996. - 631 с.
8. Еникеев М. И. Юридическая психология: с основами общей и социальной психологии: учебник / М. И. Еникеев. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2018. – 640 с.
9. Еникеев М. И. Юридическая психология. Учебник / М. И. Еникеев. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2018. – 512 с.
10. Зелинский А. Ф. Кримінальна психологія / А.Ф.Зелинский .- К.: Юриком Інтер, 1999.- 237с.
11. Иншаков С.М. Зарубежная криминология / С.М. Иншаков. - М.: 1997. - 374 с. В додаткову
12. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія: Навчальний посібник / Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2018. – 122 с.
13. Кацавець Р. С. Юридична психологія. Навч. посіб. 2-ге вид., доповн. / Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2019. – 150 с.
14. Коновалова В. Е. Правовая психология: Учеб.пособие. - Х.: Основа, 1990. - 198 с.
15. Коновалова В.О. Юридична психологія. Академічний курс / В.О. Коновалова, В.Ю. Шепітько.- К.: Видавничий дім, 2004.- 421 с.
16. Кримінальна психологія. Курс лекцій / О. Д. Ситковская, М. С. Андрианов, М. В. Кроз, Н. А. Ратинова. – М.: Проспект, 2016. – 153 с.
17. Криминология: учебник/под ред. Акад. В.Н. Кудрявцева, проф. В.Е. Эминова. – М.: Юрист, 1995. - 512 с.
18. Криминологія і профілактика злочинів: Курс лекцій (Особлива частина) / Александров Ю.А., Гаврилишин А.П., Гринчак В.М., Джужа О.М., Лихолоб В.Г. - К., 2000. - 201 с.
19. Криминологія: Навчально-методичний посібник. - К.: Атіка, 2003. -398 с.
20. Кудрявцев В.Н. Криминология / В.Н. Кудрявцев, В.Е. Эминов. - М.: 1995. - 400 с.
21. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. - Санкт-Петербург, 1997. - 682 с.
22. Мухіна Г. В. Юридична психологія: навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна. – К.: Дакор, 2019. – 236 с.
23. Николаева Е. Ю. Юридическая психология: учеб. пособие / Е. Ю. Николаева, М. Ю. Плетнев. – М.: РИОР: ИНФРА-М, 2018. – 94 с.

24. Романов В. В. Юридическая психология. Хрестоматия: учебное пособие для академического бакалавриата / В. В. Романов, Л. Н. Котлярова. – М.: Издательство Юрайт, 2019. – 471 с.
25. Самойлов О. Є. Юридична психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук та ін. – К., 2015. – 432 с.
26. Сорокотягин И. Н. Юридическая психология 4-е изд., пер. и доп. Учебник и практикум для бакалавриата и специалитета / И. Н. Сорокотягин, Д. А. Сорокотягина. – М.: Издательство Юрайт, 2019. – 360 с.
27. Сорокотягин И. Н. Юридическая психология: учебное пособие / И. Н. Сорокотягин. – М.: Дашков и К°, 2017. – 224 с.
28. Усиевич А. Р. Юридическая психология. Учебник / А. Р. Усиевич. – М.: Юстиция, 2020. – 296 с.
29. Фурманов И. А. Юридическая психология. Хрестоматия / И. А. Фурманов, И. Е. Метлицкий. – М.: БГУ, 2018. – 270 с.
30. Шевченко А. М. Юридическая психология: учеб. пособие / А. М. Шевченко, С. И. Самыгин, П. С. Самыгин. – М.: ИЦ РИОР: НИЦ ИНФРА-М, 2019. – 270 с.
31. Шепітько В. Ю. Юридична психологія: підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова. – Х.: Право, 2019. – 288 с.
32. Шнайдер Г.Й. Криминология: Пер с немецкого / Г. Й. Шнайдер.- М.: 1994.

Допоміжна література

1. Антонян Ю.М. Преступность и психические аномалии / Ю.М.Антонян, С.В.Бородин . - М.: Наука, 1987. - 190 с.
2. Антонян Ю.М. Серийные сексуальные убийства. Уч. Пособие / Ю.М.Антонян , В.А. Верещагин и др. – М.: 1997.- 203 с.
3. Бердяев Н.А. Смертная казнь: за и против / Н.А. Бердяев . - М.: 1989 . - 67 с.
4. Бэскинд Э. Энциклопедия личной безопасности. Пер, с англ. /Э. Бэскинд - М.: 1995. - 134 с.
5. Гуров А.И. Профессиональная преступность: прошлое и современность / А.И. Гуров. - М.: Юрид.лит, 1990. - 304 с.
6. Дубинин Н.П., Генетика, поведение, ответственность / Н.П. Дубинин , И.И. Карпец, В.Н. Кудрявцев. - М.: 1989. - 350 с.
7. Дубягин В. Следующая жертва – ты. Азбука безопасности / В.Дубягин . - М., 1995. - 162 с.
8. Зелинский А.Ф. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении / А.Ф. Зелинский. – Харьков, 1986. -120 с.
9. Лебедев В.И. Личность в экстремальных условиях / В.И. Лебедев. - М.: Политиздат ,1989. -190 с.
10. Ломброзо Ч. Женщина преступница и проститутка / Ч. Ломброзо , Г. Ферреро – Ставрополь ,1991. - 224 с.
11. Пономарев В.Т. Бизнес-сленг для "новыххруских"/ В.Т. Пономарев . - Донецк: Сталкер, 1996. - 368 с.
12. Уэда К. Преступность и криминология в современной Японии: пер. с японского / К.Уэда . - М.: Прогресс, 1989. - 253 с.
13. Франкл В. Человек в поисках смысла: сборник: пер. с англ. и нем. / В. Франкл . - М.: Прогресс, 1990 - 368 с.
14. Хабаров А. И. Тюрьма и зона / А.И.Хабаров . - М.: Центрполиграф, 1997. - 396 с.
15. Холыст Б. Криминология: основные проблемы, перевод с польского / Б. Холыст. - М.: 1980. -135 с.

Розділ 7. Методика викладання психологічних дисциплін та педмайстерність

Основна література

1. Байер О. О. Методика викладання психології: навч. посіб. Дніпропетровськ: ДНУ, 2016. 28 с.
2. Білоус В.Т., Горюнова Л.І., Цимбалюк А.В., Цимбалюк С.Я. Основи організації та методики викладання у вищій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. 146 с.
3. Власова О. І. Методика викладання психології: підручник. Київ: Геопрінт, 2011. 340 с.
4. Давидюк Н. М. Методика викладання психології: навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2006. 236 с.
5. Двіжона О. В., Руснак І. С. Методика викладання психології: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2006. 231 с.
6. Жуков С. М., Самойлов В. В. Викладання психологічних дисциплін у сучасних навчальних закладах: навч. посіб. Артемівськ: ДонУЕП, 2015. 435 с.
7. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
8. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник / Ю. Ю. Бойко-Бузіль, С. Л. Горбаченко та ін. Київ: Атіка, 2012. 272 с.
9. Методика викладання психології у вищій школі: курс лекцій / уклад. Т.Д.Щербан, С.І. Алмаші. Мукачево: МДУ, 2017. 53 с.
10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
11. Освітні технології : навчально-методичний посібник / за ред. О. М. Пехоти. – Київ : А.С.К. 2001. 256 с.
12. Прокопенко І. Ф., Євдокімов В.І. Педагогічні технології : навч. посібник. Харків : Колегіум, 2005. 224 с.
13. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
14. Педагогічні технології в неперервній освіті: монографія / С.О.Сисоєва, М.Алексюк, П.М.Воловик, О.І.Кульчицька та ін.; за ред. С.О.Сисоєвої. Київ: Віпол, 2001. 502 с.
15. Теорія і методика викладання в вищій школі: конспект лекцій / уклад. І. О. Казак. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

Допоміжна література

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Либідь, 2013. 480 с.
2. Кудіна В. В., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: курс лекцій. Київ: КСУ, 2004. 176 с.
3. Мороз О. Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: навчальний посібник / за заг. ред. О. Г. Мороза. Київ: НПУ, 2003. - 267 с.
4. Подоляк Л. Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. Київ: ТОВ «Філ- студія», 2006. 320 с.
5. Щербан Т. Д. Психологія навчального спілкування: монографія. Київ: Міленіум, 2004. 345 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Наукова бібліотека Ужгородського Національного університету – <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
2. Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потушняка.- <http://www.biblioteka.uz.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>

4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого
<http://nplu.org/>
5. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського -
<http://www.library.edu-ua.net>
6. Наукова бібліотека Мукачівського державного університету –
<https://msu.edu.ua/library/>
7. Мукачівська міська централізована бібліотека, ім. О.Духновича -
<http://www.muklib.mk.uz.ua/>

Розділ 8. Організація діяльності психологічних служб

Основна література

1. Легка Л. М. Організація діяльності психологічних служб [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Легка, Л. Г. Семенча. – Львів : Новий Світ - 2018. – 371 с.
2. Климчук В.О. Ціннісні засади побудови системи психологічної етики // Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України / За ред. академіка С.Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. – Вип. 26, в 4-х томах. Том 2. – С. 278-281.
3. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.
4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
5. Технології психологічного забезпечення освітнього процесу в інклюзивній школі : методичний посібник / автори-упорядники Д.Д. Романовська, Р.І.Мінтянська / за загальною редакцією Д.Д. Романовської. – Чернівці : Технодрук, 2019 – 158 с.
6. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників / автори-упорядники Скорбун І., Слободян Т. / Видання друге, доповнене та оновлене. – Київ: Благодійний фонд «Здоров'я жінки і планування сім'ї», 2020. – 100 с.
7. Соціальна обумовленість та показники здоров'я підлітків та молоді: за результатами соціологічного дослідження в межах міжнародного проекту «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді». Моногр. / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар та ін.: наук. ред. О. М. Балакірева: ЮНІСЕФ, ГО «Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка». – К.: Поліграфічний центр «Фоліант», 2019. – 127 с.

Допоміжна література

1. Богданов С. О., Гірник А. М., Залеська О. В., Іванюк І. В., Чернобровкіна В. А., Чернобровкін В. М. «Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості/стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах»
2. Богданов С., Залеська О. «Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації: методичний посібник для педагогів»
3. Горбунова В.В. Етичні дилеми у практиці психологічної допомоги // Практична психологія та соціальна робота. – № 8. – 2008. – С. 3-5 <http://eprints.zu.edu.ua/4033/1/15.pdf>
4. Горбунова В. Виховання без нервування / Вікторія Горбунова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 400 с. : іл.
5. Мойсєєва О.Є. Психологія агресії: вікові та генетичні виміри: Навчально-методичний посібник. – К.: КММ, 2010. – 128 с
6. [Етичний кодекс психолога.](#)
7. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють

- підготовку поліцейських від 06.02.2019 № 88
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0348-19#Text>
8. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України від 22.05.2018 № 509 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>
 9. Порядок психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-17>
 10. Управління забезпечення Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України <http://www.dsns.gov.ua/ua/Upravlinnya-zabezpechennya-Operativno-ryatuvalnoyi-sluzhbi-civilnogo-zahistu-DSNS-Ukrayini.html>
 11. Психологічна кризова служба. <http://psyservice.org/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%81/>
 12. Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z1365-04>
 13. Психологічний супровід діяльності працівників оовс Http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/02_2012_1/12bomovs.pdf
 14. Центр практичної психології та соціальної роботи в Закарпатській області <http://zakinppo.org.ua/centri/praktichnoi-psihologii>
 15. Роль психолога в Новій українській школі <https://vseosvita.ua/library/rol-psihologa-v-novij-ukrainskij-skoli-97375.html>
 16. Якою буде роль шкільних психологів у Новій українській школі <https://osvitoria.media/experience/shho-robytymut-shkilni-psihology-u-novij-ukrayinskij-shkoli/>
 17. Що не так із психологічними службами в українських школах <https://osvitoria.media/experience/shho-ne-tak-iz-psihologichnymy-sluzhbamy-v-ukrayinskyh-shkolah/>
 18. Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти і науки України щодо розвитку психологічної служби системи освіти України на період до 2020 року / Наказ Міністерства освіти і науки України від 8 серпня 2017 року № 1127.
 19. Про пріоритетні напрями психологічної служби у системі освіти на 2019/2020 н. р. / Лист Міністерства освіти і науки України від 18 липня 2019 року № 1/9-462.
 20. Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України / Лист Міністерства освіти і науки України від 24 липня 2019 року № 1/9-477.
 21. Освітній курс «Дім (не) безпеки» <https://nonviolence.ed-era.com/>
 22. Освітній курс «Колошкільнедитинознавство зі Світлоною Ройз» <https://www.ed-era.com/children-ua/>
 23. Освітній курс «Весняна школа психічного здоров'я 2020» <https://edu.mh4u.in.ua/vesnyana-shkola2020/>
 24. Соціальне консультування <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15>.

Розділ 9. Психологія організації

Основна література

1. Адизес И. К. Стили менеджмента – эффективные и неэффективные / Адизес И. К. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2009. – 199 с.
2. Анцупов А. Я. Конфликтология : учебник / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – [3-е изд.]. – СПб. : Питер, 2008. – 496 с.
3. Бандурка А. М. Психология управления / Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. – Харьков : Фортуна-Пресс, 1998. – 464 с.
4. Березовська Л.І. Психологія діяльності. У 2 кн. Кн.1.Психологія праці як складова частина психології діяльності.: Навч.-методичний посібник. / Л.І. Березовська, О.С . Юрков. – Мукачево: МДУ, 2014. – с.10 – 23.

5. Истратова О.Н. Справочник психолога-консультанта организации / О.Н.Истратова, Т.В.Эксакусто. – Изд. 2-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2007. – 638с.
6. Карамушка Л.Н. Психология управления: Учеб. пособ. / Л.Н.Карамушка – К. : Миллениум, 2003. – 344с.
7. Карпов А.В. Психология менеджмента: Учеб. пособ. / А.В.Карпов. – М.: Гардарики, 2005. – 584с.
8. Кулінич І. Психологія управління: Навч. посіб. / І.Кулінич. – К. : Вид-во «Знання», 2008. – 292с.
9. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. Навчальний посібник. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К: Академвидав, 2010. - 544 с.
10. Савельева В.С. Психологія управління: Навчальний посібник. / В.С. Савельева . – К.: В.Д. Професіонал, 2005. – с.6 -17.
11. Стадник В.В. Менеджмент: Підручник. Вид 2-ге. вип. доп. / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – К.: Академвидав, 2007. – с.8 -26.
12. Цимбалюк І.М. Психологія управління: Навч. посіб. / І.М.Цимбалюк. – К. : Професіонал, 2008. – 624с.

Допоміжна література

1. Аксёненко Ю.Н. Социология и психология управления / Ю.Н.Аксёненко, В.Н.Каспарян, С.И.Самохин, О.И.Суханов. – Ростов н/Дону. : Изд-во ФЕНИКС, 2001. – 512с.
2. Андреева Г.М. Социальная психология /ГМ Андреева _ М.: Учеб. для высших учебных заведений. – 6-е изд. испр. и доп. / Г.М.Андреева. – М. : Аспект-Пресс, 2010. – 368с.
3. Аникин Б.А. Высокий менеджмент для руководителя: Учеб. пособ. /Б.А.Аникин. - М. : ИНФРА-М, 2000. - 136с.
4. Бардиер Г. Бизнес-психология. /Г.Бардиер - М.: Генезис, 2002. –412 с.
5. Барнард Ч. Функции руководителя / Ч.Барнард. – Челябинск : Социум, 2009. – 333с.
6. Бороздина Г. Психология делового общения: Учеб. пособ. 2-е изд. / Г.Бороздина. – М. : Инфра-М, 2008. – 295с.
7. Вересов Н.Н. Психология управления: Учеб. пособ. / Н.Н.Вересов. – М. : Издательство МОДЭК, 2001. – 224с.
8. Волкогонова О. Управленческая психология / О.Волкогонова. - М. : ИнфраМ, 2008. –312с.
9. Евтихов О.В. Психология управления персоналом: теория и практика /О.В.Евтихов. - СПб.: Речь, 2010. – 319с.
10. Ильин Е.Н. Мотивация и мотивы / Е.Н.Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 512с.
11. Практикум по возрастной психологии / Под ред. Л.А. Головей, Е.Ф. Рыбалко. СПб.: Речь, 2001. – 688 с.
12. Рамедик Д.М. Управленческая психология / Д.М.Рамедик. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2006. – 256с.
13. Реддин Б. Дж. Тесты для менеджеров. - Ростов н/Д: Феникс, 1997.-288 с.
14. Рогов Е. Психология группы: Учеб. пособ. / Е.Рогов – М. : Владос, 2007. – 430с.
15. Тонаев В. Практическая психология управления: Типология на работе и дома: Изд. 3, перераб. и доп. / В.Тонаев, И.Карнаух. – М. : Изд-во Феникс, 2010. – 476с.
16. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту: Навч. посіб. / М.В.Туленков. – К. : Каравелла, 2007. – 304с.
17. Херцберг Ф. Мотивация в работе / Ф.Херцберг. – М. : Вершина, 2007. – 207с.
18. Чередниченко И.П., Психология управления / И.П.Чередниченко, Тельных Н.В. – Ростов на Дону, Феникс, 2004. – 608с.
19. Шейнов В. Искусство управлять людьми / В.Шейнов. – М. : Издательство АСТ, 2005. – 511с.